

JELENTKEZÉSI LAP
Sporttudományi Házi TDK Konferencia
Tavaszi konferencia
2022. április 27. 14.00 óra

	Első szerző	Másodszerző
Név	Gyöngyösi István	----
E-mail cím	gy.istvan98@gmail.com	----
Neptun kód	IIUV13	----
Intézmény	Eszterházy Károly Katolikus Egyetem	----
Szak	Sport- és rekreációs szervezés [sportszervező]	----
Évfolyam	Harmadik évfolyam	----
Tagozat	Nappali tagozat	----
Aktív félévek száma	6	----
Témavezető neve	Herpainé Dr. Lakó Judit/ Dr. Bogárdi Tünde	----
Témavezető tudományos fokozata	PhD./ PhD.	----
Konzulens	Herpainé Dr. Lakó Judit	----

Szerző:

Gyöngyösi István

EKKE, TTK, Sporttudományi Intézet, Sportszervező szak

Cím:

A sport, mint hátránykompenzáló tevékenység vizsgálata hátrányos helyzetű gyerekek esetében

Kulcsszavak:

Hátránykompenzálás, sport, egészséges életmód

Bevezetés

Tudományos diákköri dolgozatomban a hátrányos helyzetű településeken élő fiatalok sportolási lehetőségeit vizsgálom. Témaválasztásomat indokolja, hogy magam is Békés megyében, Mezőgyánon élek. Már gyermek- és általános iskolás koromban is megtapasztaltam, hogy milyen nehézségekkel jár az ilyen területen való helytállás. A középiskolát Mezőberényben, az Arany János Tehetséggondozó Program keretein belül végeztem, mely által olyan ambícióim lettek, hogy az egyetemi tanulmányok elvégzése is szóba kerülhetett. Az érettségi megszerzése után jelentkeztem az Eszterházy Károly Egyetemre, azon belül is sport- és rekreációs szervezés szakra. Gyerekkorom óta fontos szerepet tölt be életemben a sport.

A dolgozatom szakirodalmi áttekintés részében egyrészt bemutatom a hátrányos helyzethez és a hátrányos helyzetű társadalomhoz kapcsolódó főbb definíciókat, folyamatokat, másrészt pedig kitértem a hátrányos helyzet és a sport, a sport által történő hátránykompenzálás lehetőségeire.

A kutatási részben egy, 2022. február-márciusában általam végzett kutatás eredményeit mutatom be. A válaszadók az általános iskolás korosztály, konkrétan a 7-8. osztály és testnevelő tanáraik. A kutatást Békés megyében, annak sarkadi járásában végzem. Az ország e részein jelentősen alacsonyabb a továbbtanulásra, sportolásra vágyó fiatalok száma a fejlettebb városokhoz képest. Véleményem szerint számos oka lehet annak, hogy a fiatalabb korosztály a hátrányos helyzetű településeken kevesebb lehetőséghez jut a nagyobb településekkel szemben: anyagi helyzet, a sportegyesületek, szabadidőközpontok, sporteszközök és a tanárok hiánya, valamint a motivátlanság. A felzárkózásra váró falvakban évek óta nagy kérdés az oka az ilyen életnek. Én ezeknek a miértjeit, okait szeretném kutatni, valamint a sport, mint hátránykompenzáló tevékenység lehetőségeit. Úgy gondolom ugyanis, hogy a sportolás mindenkit megillet, döntő befolyású tevékenység lehet a személyiségfejlődésben, valamint egy jobb élet elérésében.

Kutatási témámat többféle szempontból tartom fontosnak és kutatásra méltónak. Egyrészt ebben a térségben, járásban nőttem fel, megtapasztaltam az itteni lehetőségeket, hátrányokat. Másrészt jövőbeli céljaim között szerepel a társadalmi felelősségvállalás,

hátránykompenzálás, a kitörési lehetőség elősegítése a hasonló körülmények között élő fiatalok számára.

Kutatási célok, kérdések

A kutatásom célja:

Kutatásom célja a hátrányos helyzet és a sport kapcsolatának felmérése: a sarkadi járás általános iskoláinak felmérése a hátrányos helyzet és sport témájában két különböző szempontból:

- A testnevelő tanárok megkérdezése a diákok sportolási szokásairól, lehetőségeiről, ezek minőségéről. (online kérdőív)
- A 7-8. osztályos diákok megkérdezése sportolási szokásaikról, lehetőségeikről, ezek minőségéről. A válaszadók jelentős hányada hátrányos helyzetű/ halmozottan hátrányos helyzetű, így a számukra készített kérdőív esetében hangsúlyos e háttértényező vizsgálata. (online kérdőív)

Hipotézisek:

1. Feltételezem, hogy a sarkadi járásban az országos adatokat meghaladó arányban vannak jelen a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók az általános iskolákban. Mindez visszavezethető az anyagi és családi háttérre.
2. Feltételezem, hogy mára az általam vizsgált sarkadi járás településein/ általános iskoláiban mind a diákok, mind a testnevelő tanárok tapasztalják a sportolási lehetőségek hiányát, és utóbbiak úgy vélik, ilyen lehetőségek biztosítása jelentős változást jelentene a gyerekek személyiségformálását, motivációját, továbbtanulási terveiket tekintve.
3. Feltételezem, hogy a megkérdezett diákok és általános iskolák testnevelő tanárainak több mint fele beszámol arról, hogy a sporttevékenységek elenyészőek, eszköztáruk hiányos.
4. Feltételezem, hogy a megkérdezett testnevelő tanárok a hátrányos helyzetű diákokkal végzett munkájuk során több negatívumot tudnak megnevezni, mint amennyi pozitívumot.

A témához, kutatáshoz kapcsolódó kérdések:

1. Milyen arányban vannak a hátrányos és nem hátrányos helyzetű diákok a járásban, illetve az országos adatokhoz viszonyítva?
2. Milyen sportolási lehetőségek vannak a diákok számára a járásban?
3. Melyek a hátránykompenzációs tényezők a tanárok részéről a diákok jobb jövőjét illetően?
4. A családi és anyagi háttér mennyire befolyásolja a diákokat a továbbtanulás szempontjából?
5. Mennyire tartják fontosnak a sport lehetőségének megteremtését a diákok számára a hatásosabb személyiségfejlődés szempontjából?

Módszerek

A kutatásba a sarkadi járás általános iskoláinak egy részét vontam be. A mintavételi eljárást tekintve szakértői mintavételről beszélhetünk, ugyanis a járást a különböző, hátrányos helyzettel összefüggő mutatók alapján választottam ki; továbbá a járás iskolái esetében szintén kiválasztásra került hat olyan iskola, melyek egyrészt partnernek mutatkoztak a kutatás elvégzésében, másrészt szintén magas a hátrányos helyzetű tanulók aránya esetükben.

Mind a diákoknak, mind a tanároknak szóló kérdőív esetében online kérdőívet alkalmaztam, melyet a diákok tanóra keretében töltöttek ki, az iskolák testnevelő tanárai pedig e-mailben kapták meg.

Az általános iskola 7-8. osztályos diákjainak online kérdőívét az absztrakt megírásakor 78 fő töltötte ki, az egyik iskolából – technikai problémák miatt – késve fognak érkezni a válaszok. Mérlegelve, hogy onnan körülbelül 20-30 kitöltött kérdőív várható, úgy döntöttem, az adatgyűjtést nem zárom le véglegesen. A tanároknak szóló kérdőívet mind a kilenc testnevelő tanár kitöltötte, aki a vizsgált iskolákban tanít.

Kutatási módszerem továbbá – az első hipotézis vizsgálatához – a területi statisztikai adatok másodelemzése (KSH).

Eredmények

A jelenlegi 78 fős tanulói minta összetételét tekintve a válaszadók közel kétharmada fiú (65,4%; 51 fő), a lányok a minta 34,6%-át alkotják (27 fő). Életkorukat tekintve mindössze három olyan válaszadó volt, aki idősebb, mint a várható 13-15 éves korosztály. A válaszadók 46,3%-a (34 fő) cigány/roma származásúnak vallotta magát. A szüleik iskolai végzettségét tekintve mind az anyák, mind az apák esetében megfigyelhető, hogy körülbelül harmaduk maximum nyolc osztály végzettséggel rendelkezik, szintén harmaduk érettségi nélküli középfokú végzettséggel, és a további egyharmad oszlik meg az érettségizettek és diplomások között. Utóbbiak száma/aránya az anyák esetében magasabb (10 fő, míg az apák közül három). Foglalkoztatottságot tekintve az aktív dolgozók vannak jelentős többségben mindkét szülőt vizsgálva (anyák 66,7%-a; apák 84,4%-a). Ugyanakkor jelen vannak a munkanélküli és rokkant nyugdíjas szülők is. A válaszadó gyerekek kétharmada sportol. Többségük meg tudott nevezni többféle sporttevékenységet, illetve olyan sporteszközöket is, amelyeket használ. (Felmerül azonban, hogy konkrét igényeket további lehetőségekre csak akkor tud(na) megnevezni, ha egyáltalán ismerné ezeket.)

A tanári kérdőívet a vizsgált hat iskola összes testnevelő tanára kitöltötte (9 fő). Mind tanórai keretek közt, mind tanórákon kívüli sportolási lehetőségeket megneveztek, a rendelkezésre álló sporteszközöknek pedig széles repertoárját sorolták fel. A sportolás legfontosabb aspektusának a személyiségfejlődést, az egészséges életmódot és a sport általi pedagógiát (nevelést) tartották, ugyanakkor a hátránykompenzálás kevésbé hangsúlyos véleményük szerint. Pedig mind a hátrányos helyzetű, mind a cigány/roma diákjaik arányát relatíve magasra becsülték: négy olyan tanár volt, aki azt mondta, hogy a diákjainak több mint 50%-a hátrányos helyzetű és/vagy cigány/roma, további két tanár szerint pedig 25-50% közötti ez az arány.

Megbeszélés

Kutatásom célja a hátrányos helyzet és a sport kapcsolatának felmérése volt a sarkadi járás egyes általános iskoláinak 7-8. osztályos tanulóinak és testnevelő tanáraiknak bevonásával, akiket online kérdőív segítségével kérdeztem meg.

Első hipotézisemben feltételezem, hogy a sarkadi járásban az országos adatokat meghaladó arányban vannak jelen a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók az általános iskolákban. Mindez visszavezethető az anyagi és családi háttérre. A hipotézis igazoltnak tekinthető.

Második hipotézisemben feltételezem, hogy mára az általam vizsgált sarkadi járás települése/ általános iskoláiban mind a diákok, mind a testnevelő tanárok tapasztalják a sportolási lehetőségek hiányát, és utóbbiak úgy vélik, ilyen lehetőségek biztosítása jelentős változást jelentene a gyerekek személyiségformálását, motivációját, továbbtanulási terveiket tekintve. A hipotézist csak részben tekinthetjük igazoltnak, az első része, miszerint a diákok és tanárok hiányosságokat tapasztalnak, megcáfolódott. Ugyanis számos sporttevékenységet, - lehetőséget tudtak felsorolni. Azonban azt megerősítették, hogy ezek rendelkezésre állása és alkalmazása fontos a gyermekek személyiségfejlődése szempontjából.

Harmadik hipotézisemben feltételezem, hogy a megkérdezett diákok és általános iskolák testnevelő tanárainak több mint fele beszámol arról, hogy a sporttevékenységek elenyészőek, eszköztáruk hiányos. A hipotézis nem igazolódott be, mert mind a diákok, mind a tanárok széleskörű – bár nyilván iskolánként is eltérő – sporttevékenységekről és eszközökről számoltak be. Saját személyes tapasztalatom a járás általános iskolai sportolási lehetőségeiről bő tíz évvel ezelőtti, most a kutatás során személyesen is, valamint a kérdőívek alapján is megállapítható, hogy számos infrastrukturális fejlesztés történt.

Negyedik hipotézisemben feltételezem, hogy a megkérdezett testnevelő tanárok a hátrányos helyzetű diákokkal végzett munkájuk során több negatívumot tudnak megnevezni, mint amennyi pozitívumot. A tanárok megnevezték többek között a motiválatlanságot és a családi háttérrel, otthonról hozott viselkedési mintákat, mint nehézségeket a hátrányos helyzetű gyerekekkel végzett munkájukban, azonban közel azonos arányban jelentek meg a pozitívumok is (pl. lelkesedés, hála). A hipotézist ez alapján nem tekintem igazoltnak.

A kutatásom legfőbb következtetése, hogy bár a hipotéziseim egy része nem igazolódott, ez azt támasztja alá, hogy valamelyest javultak a hátrányos helyzetű gyerekek sportolási és – reméljük – kitörési lehetőségei.

Dátum: 2022.04.07.

Aláírás: 